

Gisela, a halott kedves

Glavinic Vekas Eva fordítása

Azt hiszem, aznap romlott el a víztartály, amikor a férjem meghalt. Ilyen körülmények között ki mondhatná meg, hogy mi történt percről percre? Azt mondják, hogy a kémbogár is el tud aludni, el tud romolni, hát még egy ilyen vaksi, mint amilyen én vagyok. Már eléggé beteg volt, de tudod, mennyire meglepnek az ilyenféle dolgok: csak felébredsz, kinézel az ablakon, és látod, hogy leesett az első hó, vagy hogy meghalt egy ember.

Szóval nem tudnék rá megesküdni, hogy az a vízöblítő tartály pontosan mikor kezdett csurogni és csöpögni, ez egészen lassan történik, alatoson, ártatlan zajjal, amíg eszedbe jut, hol az ujjad – Hollandia már úszik, az pedig, akinek az aortája szétfakadt – a vérgejzírrel a mennyezetre csapódik (azt mondják, ez akkora erő, már ha ezt a szétrobbanást látni lehetne).

A mentőszolgálat kétszer jött, de azt hitték, hogy a hasával nincs mindenben valami, a felpuffedt hasát tapogatták akkor is, amikor már egészen elkéült az arca. Adtak neki valamit, aztán elmentek. Mintha *a halál vasárnap nem rendelne*. De úgy látszik, neki voltak saját ügyeletes nővérei, saját rémálmai.

Lényegében, ez később derült ki, a kirepedt véredényéből egész nap csöpögött a vér, amíg a szívburka meg nem telt, és a szíve meg nem fulladt a saját vérében. Rángatózni kezdett a teste, mintha egy gigászi rengés erejét érezné, leesett a szemüvege, elferdült az arca, mielőtt a támlára hanyatlott volna.

Mire ismét ki mertem nyitni a szemem, ő hanyatt feküdt, félig a szőnyegen, félig az ágy mellett, megtörten, mint az árnyék. A fürdőszobában sikoltottam csak fel, ahol egy korty vizet ittam, mintha az meg tudna menteni. Lábujjhegyre állva belenéztem a tükörbe. Gisela, mondtam, magadra kell gondolnod. És mint aki józanodik, kezdtem megérteni a dolgokat, észrevettem, hogy a vécékagylóban már nagyban bugyog. Valamit tenni kellett vele.

Akkor még nem voltam biztos benne, hogy az emberem meghalt-e vagy csak eszméletét veszítette, az egyik pillanatban azt hittem, hogy viccel, ő, tudott ő ilyet is. Mit kell most tennem, töprengtem az ajkamat harapdálva. Szégyellem mondani, de nem mertem megérinteni, hogy megkeressem az ütőerét, amely valahol mélyen benne talán még rángatózott, a tükröcskét, ami akkor eszembe jutott, sehogy sem tudtam megtalálni az összetúrt fiókokban, megszúrta az ujjamat egy tűvel.

Kimentem a folyosóra, és bezörgettem az első szomszédos ajtón, amely mögött rádió recsegett.

Hagyták, hogy várjak. Bentről sugdolózás hallatszott, észrevettem, hogy valaki a kémlelőnyílás előtt áll, mintha hosszan lesne, de kitartóan, összetörten vártam, görnyedezve a szőrös pulóverben. Időnként megtöröltem a papucsomat a kopott lábtörlőn annak jeleként, hogy nem adom fel olyan könnyen, nem zavart el a csendes szitkozódás.

Az ajtó hirtelen kinyílt, és a küszöbön inogva megjelent egy tagbaszadt ember vérágas, árnyékos szemekkel, a mögüle kíváncsian kukucskáló felesége, úgy tűnik, éppen most ébresztette fel, gatyában állt, a szakállá tele volt mindenféle szeméttel, és hűvösen kérdezte, mi a baj.

Segítenie kell, kértem határozatlanul, az ujjaimat tördelve.

Vasárnap nem dolgozunk, mondta jelentőségteljesen, a lehelete pörköltre és erős házi pálinkára bűzlött. Félrevonultan éltem, nem vegyültem az emberek közé, és alig tudtam összekötni ezt az összevont szemöldökű, közönséges frátert a vad kornyikálással, amely a késői órákban időnként elárasztotta a lépcsőházat, és a férjem meséjével egy bizonyos Savićról, a valamikori ház mesterről, aki simán kisajátította és műhellyé alakította a közös biciklitárolót, ahol ki tudja, mivel foglalkozott. A férjem tiltakozott, ott állt a Partizan márkájú biciklivel, a nadrágja szárán csíptetővel, de az ilyen emberekkel, úgy látszik, semmit sem tehetsz. És mindennap felcipelte a biciklit, még bezárva is félt ott hagyni, inkább eltorlaszolta vele a kis előszobát, állandóan belebotlottam a kiálló pedálba vagy kormányba, tele voltam zöld foltokkal.

Ha így áll a dolog, enyhült meg Savić, amíg a felesége a hátára terítette a zakóját, ezzel eltakarva a csodatevő mágneses fűzőt, amely hipp-hopp! megszünteti a derékfájást (mint ahogyan a tévéreklámokban az újjászülett púposok esküdzönek).

Még meleg, állapította meg Savić, várnunk kell két órát, majd hívni a halottkémét, bejelenteni az esetet. Így szól a törvény, bólintott felém meggyőzően, és könnyedén lecsukta a halott szemét (ha fizetnének, akkor sem merném).

Szép kis lakás, nézett körül a mester hozzáértően, és lehajtotta a törkölypálinkát, amiről alig jutott eszembe, hogy kihozzam. Most ez mind a magáé?

Az enyém?

Csak hogy valamit csináljon, felkapta a polcon lévő zenélő dobozkát, amely *Hüvelyk Matyi* koncertzongorájára hasonlított, és amikor hüvelykujjával felnyitotta, annak szívéből a *Török induló* szaggatott dallama hallatszott. A kíváncsiskodó elmosolyodott, és belenyomta orrát a zongorácskába, mintha a dohos zenét meg lehetne szagolni, s közben a gyengéd gyomorból elhalkulva ugráltak ki a dallamok.

Tudtam, hogy finom emberek, mindentől eltekintve, győzött meg Savić, miközben újabb italt öntött magának. Összeráncoltam a homlokom, és elköhintettem magam, miután a poharamból lehajtottam azt a gyűszűnyit, amit a férfi unszolására szintén megtöltöttünk.

Csodás emberek, rögtön láttam, de én sem vagyok paraszt, nem tetszik, amikor így néznek rám, nem ám. Elhalad mellett (maga is kér még egyet, legalább egy csöppnyit?), én szépen jó napot kívánok neki, ő pedig rám sem néz. Nem lesz ez így, tesókám, gondoltam. Én is tudok nyakkendőt kötni.

Slavoljub, befejezted?, hallatszott a folyosóról a mester feleségének gyengéd, kedves hangja, aki zavartan kopogott a résre nyitott ajtón. Pakolj innét, ordította a mester. Látod, hogy ennek a szegény asszonynak segítetek... Milyen víz az ott, mutatott arra összeráncolt homlokkal.

Tönkrement a vízöblítő. Eléggé folyik, pillantottam aggódva az ajtó alól kiszivárgó vékony, nedves víznyomra.

Semmi gond, ezt én elintézem magának, legyintett Savić, mintha ez jelentéktelen dolog lenne, a halott férjem felé fordult, és megسيمogatta mozdulatlan kezét.

De mindig is kedves volt nekem, igen, igen, győzködött, miközben a csuklóját fogta, amelyen még működött a karóra, s mutatta, hogy az a törvényes két óra lassan letelik. Bizonyos módon még szerettem is, biz' isten, függetlenül attól, hogy kerülgetett és emelgette rám a biciklijét. Egyszerűen éreztem, hogy itt valami pislákol, érti?

Igen, igen, ismételtetem, míg ő a halott arcát tapsikolta. Érintse meg, hogy hűl, hogy távolodik... (Csak álltam, ingatva a fejem.) Kérem, hörögte, nézze csak meg! Milyen szép, milyen szép!

És mivel Savić szavai lassan belevesztek a zokogásba, vállá a sírástól remegett, a fejére tettem óvatosan a kezem, amit ő hálásan nyálazni kezdett. Mikor egy kicsit megnyugodott, rám emelte könnyes tekintetét: hallja, nekem muszáj lenne... és arra a bizonyos helyre indult a mindinkább átnedvesedő szőnyegen. Ez a vízöblítő teljesen kinyiffant, ordította, de ne aggodjon, megy ez nekem, itt van...

Mondott még valamit, de olyan fáradtság vett erőt rajtam, hogy nem tudtam tovább hallgatni, felnyitottam a zenélődoboz tetejét, előmaszírozta belőle a törökök, és rábámultam az órára.

Amikor ismét kinyitottam a szemem, az a két óra már jócskán elmúlt, én pedig valami olyan súlyt éreztem a gyomromban és olyan nyomást a mellemben, hogy meg kellett kapaszkodnom a szék támlájában, hogy fel tudjak kelni. Nem kaptam levegőt, és úgy tátogtam, mint egy hal. A megboldogult ugyanúgy feküdt, csak egyre kevésbé hasonlított önmagára, és egyre inkább vált valami olyanná, amit nem tudnék leírni, még akkor sem, ha kedvem lenne hozzá. De én fulladtam, neki pedig vége volt. Gisela, gondolj magadra, nyugtattam önmagam, de a nyomást nem tudtam eltüntetni.

És ez az egész halotti levertség megakadályozott abban, hogy rögtön észrevegyem, a teljesen átázott szőnyegen lépkedek. Erre nem is tudtam gondolni, a telefonhoz siettem. Az előszoba, ahova beléptem, tele volt a fürdőszobából áradó vízzel. Ekkor jutott eszembe a mester. Alig tudtam belökni az ajtót, ott találtam a vécékagyló mellett fekvő, a törött csőből kispriccelő vízben. Megrémültem, hogy ő is halott, de motyogni kezdett részeg álomban, egy piszkos bugyit szorongatva. Nem bírtam tovább, ott hagytam a vízben, felkaptam a kagylót, és rémülten tárcsáztam a mentőszolgálatot.

Nézze, ma kétszer kijöttek, igen, igen... A férjem végül meghalt. Rendben, amikor a csapatuk visszaér, tudom, hogy ő várhat, de én rosszul vagyok, valami a mellemben, a hasamban, kérem! Nem, nem vettem be Bensedint... Az elég? De fogalma sincs, hogy érzem magam! Azt mondja, hogy mindez normális? Akkor maga nem tudja, mit beszél. Nem, nem vagyok hisztis, nem is akarom kioktatni, csak aggódom magamért... Hogy nincs orvosság a szomorúságra? Azt hiszi, nem tudom, mi az ironia? Nem, kisasszony, nem szándékozok örökké élni! Ezt a szemtelenséget! Figyeljen, nem vagyok jól, az önök kötelessége, hogy azonnal idejőjjenek. Ha ennyit beszélek, biztosan nem vagyok a halálomon? Vannak fontosabb eseteik is a szívtelen öregasszonyoknál? Hát ami sok, az sok... Egy idősebb személylyel akarok beszélni! Nem, nem fogja megszakítani a vonalat, addig fogom hívni, amíg a telefonközpont szét nem robban. Tudom én, hogy mi a maguk kötelessége, az enyém miatt ne aggódjon...

És kérlek, az a kis házsártos valóban megszakította a vonalat!

Rendben, nemsokára megérkeztek, a mestert felébresztették, a férjem haláláról biztosítottak, még nekem is adtak valamit. De el tudod-e képzelni, hogy éreztem magam, miközben bokáig a vízben gázoltam lélegzet nélkül, bele-belesüppedve a vizes szőnyegbe, miközben lassan már sejtettem, hogy ha mindezt objektíven nézném, messziről, ha mondjuk kiütnék a lakás harmadik falát, és bekukkantanának – úgy tünne, mintha a víz felszínén járnék, az a két test pedig, amely már úszni kezd a vízen, két fekete hattyúra hasonlítana, amelyek egy lefestett tapon úsznak, és időnként eleágansan beleharapnak egymás nyakába, szárnyába.

El tudod-e ezt hinni?